

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ
ГРОМАДСЬКИХ (КОЗАЦЬКИХ) ОРГАНІЗАЦІЙ”
(для спеціалістів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування *В. В. Утвенком*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування (протокол № 26 від 07.11.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” (для спеціалістів). – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. – 46 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій”, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, що сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися. Самостійна робота є основним засобом набуття знань у вільний від занять час. “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” — одна з дисциплін, що створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців з менеджменту організацій, організації козацького та місцевого самоврядування з метою їхньої подальшої роботи в органах самоорганізації населення, а також на керівних посадах в громадських (козацьких) організаціях.

Підготовка фахівців у сфері менеджменту організацій, становленні організації козацького та місцевого самоврядування має на меті дати слухачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички опрацювати й обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо проблем козацького та громадського самоврядування, діяльності органів самоорганізації населення. Крім цього, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” передбачають ознайомлення студентів з особливостями, основними формами і методикою обліку фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і наукових робіт, виявлення прогалів у системі знань із предмета, а також вивчення основ економічної діяльності та обліку фінансової діяльності неприбуткових організацій (НПО).

Самостійна робота студентів з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” становить приблизно 33 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок її організації та контролю. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

Згідно з українським законодавством неприбуткові організації (НПО), зокрема громадські (козацькі) організації, мають право займатися господарською діяльністю, але метою їх діяльності не може бути отримання прибутку. Держава встановлює пільговий режим оподаткування діяльності НПО, що зумовлює специфіку їх економічної діяльності, знати яку має кожен менеджер неприбуткової організації.

Студенти знайомляться з теоретичними засадами, системою забезпечення фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій, особливостями управління грошовими потоками організації. Значна увага приділяється особливостям організації управління фінансами громадських (козацьких) організацій, аналізу фінансово-господарської діяльності, фінансового прогнозування, зокрема організації бухгалтерського обліку, особливостям формування доходів і видатків, операціям з основними засобами, нематеріальними активами та грошовими коштами, а також удосконаленню управління фінансовими ресурсами організації.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” скеровані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ управління матеріальними та фінансовими ресурсами неурядових організацій, а також застосування ними здобутих знань та навичок на практиці.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ГРОМАДСЬКИХ
(КОЗАЦЬКИХ) ОРГАНІЗАЦІЙ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин		
		лекції	Семинарські (практичні) заняття	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни			
1	Теоретичні засади фінансового менеджменту	2		1
2	Система забезпечення фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій. Особливості управління грошовими потоками організації	2		1
3	Нормативно-правове регулювання фінансово-господарської діяльності громадських (неприбуткових) організацій	2		1
	Змістовий модуль II. Особливості організації фінансового управління в громадських (козацьких) організаціях			
4	Загальні принципи організації бухгалтерського обліку в НПО	2	2	1
5	Операції з основними засобами	2	2	2
6	Операції з нематеріальними активами	2	2	2
7	Операції з грошовими коштами	2	2	2
8	Формування доходів та облік витрат неприбуткових організацій	2	2	2
9	Аналіз фінансово-господарської діяльності громадських (козацьких) організацій	2	2	2

1	2	3	4	5
10	Фінансове прогнозування в громадських (козацьких) організаціях	2	2	2
11	Фінансове планування в громадських (козацьких) організаціях	2		2
Разом годин: 54		22	14	18

ЗМІСТ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ГРОМАДСЬКИХ
(КОЗАЦЬКИХ) ОРГАНІЗАЦІЙ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій

1. Поняття фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій.
2. Об'єкт і суб'єкт фінансового менеджменту.
3. Предмет дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій”.
4. Мета та завдання дисципліни.
5. Завдання та функції фінансового менеджменту.
6. Становлення фінансового менеджменту як науки.
7. Організація фінансового менеджменту на підприємстві та в громадській (козацькій) організації.
8. Механізм реалізації фінансового менеджменту в громадських (козацьких) організаціях.

Питання для самоконтролю

1. Дати визначення поняття “фінансовий менеджмент”.
2. Розкрийте сутність дисципліни.
3. Визначіть предмет дисципліни.
4. Розкрийте об'єкт дисципліни.
5. Висвітліть мету і завдання дисципліни.

6. Покажіть функції дисципліни.
7. Яким чином здійснюється організація фінансового менеджменту на підприємстві?
8. Коли почалося дослідження фінансового менеджменту як наукової дисципліни?
9. Розкрийте структуру управління фінансами підприємства.
10. Висвітліть структуру управління фінансами громадських (козацьких) організацій.

Теми рефератів

1. Теоретичні основи фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій.
2. Становлення фінансового менеджменту як наукової дисципліни.
3. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємстві.
4. Організація фінансового менеджменту в громадській (козацькій) організації.
5. Механізми управління фінансами громадських (козацьких) організацій.

Тестові завдання

I. Фінансовий менеджмент — це:

- а) система розробки і реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємницьких структур і організацій, обігу їх грошових коштів;
- б) управління фінансами підприємства та організації, спрямоване на досягнення його мети за допомогою певних методів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Метою фінансового менеджменту є:

- а) досягнення і підтримання високого рівня конкурентоспроможності підприємства і організації;
- б) максимізація прибутку акціонерів (власників);
- в) забезпечення зростання обсягів реалізації продукції та послуг;
- г) максимізація ринкової вартості підприємства;
- д) забезпечення високих темпів економічного зростання;

- е) забезпечення високого рівня рентабельності виробничо-господарської діяльності підприємства;
- є) максимізація доходів та мінімізація витрат підприємства чи організації;
- ж) правильні відповіді “а” — “в”;
- з) правильні відповіді “г” — “е”;
- и) усі відповіді правильні.

III. До основних завдань фінансового менеджменту належать:

- а) планування фінансово-господарської діяльності підприємства чи громадської організації;
- б) формування необхідної ресурсної бази;
- в) оцінка ефективності капіталовкладень і забезпечення їх фінансування на найвигіднішій основі;
- г) управління грошовими фондами підприємства чи організації;
- д) забезпечення ведення кваліфікованого бухгалтерського обліку;
- е) формування й реалізація ефективної податкової політики та характер взаємовідносин з інвесторами;
- є) правильні відповіді “а” — “в”;
- ж) правильні відповіді “г” — “е”;
- з) усі відповіді правильні;
- и) правильних відповідей немає.

IV. Метою дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” є:

- а) ознайомлення студентів з особливостями, основними формами й методикою обліку фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій;
- б) вивчення основ економічної діяльності громадських (козацьких) організацій, а також основ оподаткування економічної діяльності та обліку фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. До основних завдань дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій” належить:

- а) ознайомлення студентів з особливостями, основними формами й методикою обліку фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій;

- б) вивчення основ економічної діяльності громадських (козацьких) організацій, а також основ оподаткування економічної діяльності та обліку фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

VI. Фінансовий менеджмент як наукова дисципліна сформувався в країнах з ринковою економікою в:

- а) 40-х роках XX ст.;
- б) середині XX ст.;
- в) 60-х роках XX ст.;
- г) 70-х роках XX ст.;
- д) правильних відповідей немає.

Література [9; 13; 15; 16; 18; 22–24; 26; 35]

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій. Особливості управління грошовими потоками організації

1. Громадська організація як складова системи місцевого самоврядування.
2. Специфіка фінансового забезпечення діяльності громадських організацій.
3. Мета і завдання управління фінансами громадської (козацької) організації.
4. Організаційне забезпечення системи управління фінансами організації.
5. Поняття фінансової звітності та її значення в ринковій економіці.
6. Класифікація та склад фінансової звітності в громадських (козацьких) організаціях.
7. Поняття, види та значення грошових потоків для фінансів організації.
8. Класифікація грошових потоків організації.
9. Аналіз грошових потоків організації.
10. Специфіка управління грошовими потоками.

Питання для самоконтролю

1. Головні цілі управління фінансами громадської (козацької) організації.
2. Головні завдання управління фінансами громадської (козацької) організації.
3. У чому полягає організаційне забезпечення системи управління фінансами громадської організації?
4. Яке значення має фінансова звітність у ринковій економіці України?
5. Головні вимоги до фінансової звітності.
6. Класифікація та склад фінансової звітності в громадських (козацьких) організаціях.
7. Основні види грошових потоків для фінансів організації.
8. Класифікація грошових потоків організації.
9. Розкрийте специфіку управління грошовими потоками в громадській (козацькій) організації.
10. У чому полягає інформаційне забезпечення процесу управління фінансами організації?

Теми рефератів

1. Громадська організація як складова системи місцевого самоврядування.
2. Особливості фінансового забезпечення діяльності громадських організацій.
3. Система забезпечення фінансового менеджменту громадських (козацьких) організацій.
4. Специфіка управління грошовими потоками громадської (козацької) організації.
5. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами організації.

Тестові завдання

I. Фінансовий механізм громадської організації — це:

- а) система управління фінансовими відносинами організації через фінансові важелі за допомогою фінансових методів;
- б) набір фінансових показників, через які керуюча система може впливати на господарську діяльність організації;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Фінансові важелі громадських організацій охоплюють:

- а) систему управління фінансовими відносинами організації через фінансові важелі за допомогою фінансових методів;
- б) набір фінансових показників, через які керуюча система може впливати на господарську діяльність організації;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. Організаційний механізм господарювання — це сукупність правил, організаційно-правових нормативів і стандартів, що визначають та регулюють структуру фінансового управління. До нього належать:

- а) обов'язки, права та відповідальність органів управління і управлінських працівників, організація процесу їхньої діяльності;
- б) розподіл робіт між різними виконавцями;
- в) оснащення управлінської праці засобами оргтехніки, чисельність працівників в управлінні, матеріальне і моральне стимулювання їхньої праці;
- г) правильні відповіді "а" і "в";
- д) усі відповіді правильні;
- е) правильних відповідей немає.

IV. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами організації — це набір даних про стан:

- а) господарських ресурсів, зобов'язань і фінансових джерел підприємства;
- б) рівень доходів і видатків, що дозволяють скласти уявлення про можливість фінансових ризиків в організації;
- в) оборотів організації та якості її активів;
- г) обсягу і якості потоків грошових коштів;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

V. Фінансова звітність в громадській організації — це:

- а) сукупність форм звітності, складених на підставі даних фінансового обліку з метою надання користувачам узагальнюючої інформації про фінансове становище і діяльність організації, а також про зміни за звітний період у зручній і зрозумілій формі для прийняття користувачами ділових рішень;

- б) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

VI. Різноманітні об'єктивні та суб'єктивні причини можуть викликати дефіцит готівки на підприємстві та в організації, що неминуче призведе до негативних наслідків, які в свою чергу, в подальшому можуть призвести до:

- а) затримок у виплаті заробітної платні;
- б) зростання кредиторської заборгованості перед постачальниками та бюджетом;
- в) зростання частки простроченої заборгованості перед постачальниками та бюджетом;
- г) зниження ліквідності активів підприємства та організації;
- д) зростання тривалості виробничого циклу через несвоєчасні поставки сировини і комплектуючих;
- е) правильні відповіді "а", "б" і "г";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [9; 13; 15; 16; 18; 22–24; 26; 33]

Тема 3. Нормативно-правове регулювання фінансово-господарської діяльності громадських (неприбуткових) організацій

1. Визначення неприбуткової організації.
2. Нормативно-правове забезпечення фінансової діяльності неприбуткових організацій.
3. Нормативно-правове забезпечення господарської діяльності неприбуткових організацій.
4. Відмінність НПО від суб'єкта підприємницької діяльності.
5. Класифікація неприбуткових установ та організацій.
6. Облік основної та неосновної статутної діяльності (вступ).
7. Оподаткування НПО.

Питання для самоконтролю

1. Що таке неприбуткова організація?
2. Які основні види неприбуткових організацій в Україні ви знаєте?

3. Основні принципи організації облікового процесу.
4. Охарактеризуйте особливості непідприємницької діяльності НПО.
5. Висвітліть основні напрями підприємницької діяльності НПО.
6. Основні критерії включення громадської організації до Реєстру неприбуткових установ (організацій).
7. Охарактеризуйте систему оподаткування НПО.
8. Які види податків сплачують неприбуткові організації?

Теми рефератів

1. Класифікація неприбуткових організацій.
2. Система оподаткування НПО.
3. Міжнародні принципи оподаткування НПО.
4. Правове регулювання фінансової діяльності неприбуткових організацій.
5. Правове регулювання господарської діяльності неприбуткових організацій.

Тестові завдання

I. Неприбуткова організація – це:

- а) самостійний, господарюючий, статутний суб'єкт, що має право юридичної особи та здійснює діяльність, передбачену статутними документами, має самостійний баланс, рахункові (поточні) рахунки в установах банку, печатку;
- б) організація, що створюється з метою здійснення операцій непідприємницького характеру і передбачають вирішення певних соціальних проблем: розвиток визначених напрямків політичного світогляду, ідеологічне виховання громадян, створення умов для професійного становлення, розвиток культурно-освітньої, наукової діяльності, створення системи самозабезпечення;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Суб'єкт підприємницької діяльності – це:

- а) юридична особа, що здійснює самостійну, ініціативну, на власний ризик, діяльність з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку;

- б) самостійний, господарюючий, статутний суб'єкт, що має право юридичної особи та здійснює діяльність, передбачену статутними документами, має самостійний баланс, рахункові (поточні) рахунки в установах банку, печатку;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. Знайдіть неправильні відповіді. До складу неприбуткових установ та організацій не входять:

- а) благодійні фонди та благодійні організації;
- б) пенсійні фонди та кредитні спілки;
- в) спілки, асоціації, інші об'єднання юридичних осіб, житлово-будівельні кооперативи, що утримуються лише за рахунок внесків засновників та не здійснюють підприємницької діяльності;
- г) вищі навчальні заклади, засновані на комерційній основі;
- д) акціонерні товариства;
- е) релігійні організації;
- є) інші юридичні особи, діяльність яких не передбачає одержання прибутку згідно з нормами відповідних законів.

IV. Класифікацію неприбуткових організацій визначає:

- а) Закон України "Про об'єднання громадян";
- б) Закон України "Про благодійництво та благодійні організації";
- в) Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств";
- г) Закон України "Про соціальні послуги";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильних відповідей немає.

V. До доходів неприбуткових організацій, які звільнені від оподаткування, належать доходи у вигляді:

- а) безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- б) пасивних доходів (доходів, отриманих у вигляді відсотків, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті);
- в) коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від здійснення основної діяльності, передбаченої статутом;
- г) внесків засновників неприбуткової організації;
- д) коштів, які надходять від виробництва товарів та послуг, заняття комерційною діяльністю;

- е) правильні відповіді “а” – “в”;
- є) правильні відповіді “а”, “в”, “г”;
- ж) усі відповіді правильні.

Література [1; 4; 8; 13–15; 17; 23; 34; 39]

Змістовий модуль II. Особливості організації фінансового управління в громадських (козацьких) організаціях

Тема 4. Загальні принципи організації бухгалтерського обліку в НПО

1. Доходи та витрати НПО.
2. Особливості організації бухгалтерського обліку в НПО.
3. Принципи організації бухгалтерського обліку.
4. Фінансові результати діяльності НПО.
5. Планування основної статутної діяльності НПО.
6. Основи документування.
7. Облік адміністративних витрат.
8. Види витрат на збут неприбуткової організації.
9. Терміни зберігання бухгалтерських документів та звітності.

Питання для самоконтролю

1. Види надходжень від здійснення основної статутної діяльності в благодійній організації.
2. Види надходжень від здійснення основної статутної діяльності в громадській організації.
3. Види витрат від здійснення основної статутної діяльності в благодійній організації.
4. Види витрат від здійснення основної статутної діяльності в громадській організації.
5. Проаналізуйте типи операційних витрат в неприбуткових організаціях.
6. Яким чином здійснюється облік адміністративних витрат?
7. Проаналізуйте види витрат на збут неприбуткової організації.
8. Охарактеризуйте облік бартерних операцій.
9. Покажіть основні статті таблиці кошторису.
10. Визначіть терміни зберігання бухгалтерських документів та звітності.

Теми рефератів

1. Загальні принципи організації бухгалтерського обліку в НПО.
2. Доходи та витрати в неприбуткових організаціях (НПО).
3. Фінансові результати діяльності НПО.
4. Принципи документування в НПО.
5. Принципи складання бюджетів до проєктів.

Тестові завдання

I. До основних доходів неприбуткових організацій належать доходи у вигляді:

- а) безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- б) пасивних доходів (доходів, отриманих у вигляді відсотків, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті);
- в) коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від здійснення основної діяльності, передбаченої статутом;
- г) внесків засновників неприбуткової організації;
- д) коштів, які надходять від виробництва товарів та послуг, заняття комерційною діяльністю;
- е) правильні відповіді “а” — “в”;
- є) правильні відповіді “а”, “в”, “г”;
- ж) усі відповіді правильні.

II. Головні статі видатків неприбуткових організацій спрямовані на:

- а) утримання самих неприбуткових організацій;
- б) проведення заходів, передбачених установчими документами як напрями основної діяльності;
- в) допомогу соціально незахищеним верствам населення, здійснення благодійної діяльності;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) усі відповіді правильні.

III. Отримання доходів в неприбуткових організаціях (НПО) є можливим в результаті проведення операцій невідприємницького характеру шляхом:

- а) надходжень цільового характеру;

- б) внесків засновників; безповоротного отримання товарно-матеріальних цінностей та грошових коштів від фізичних та юридичних осіб;
- в) доходів від надання орендних, транспортних послуг;
- г) здійснення операцій з цінними паперами, депозитними внесками тощо;
- д) правильні відповіді “а” – “в”;
- е) усі відповіді правильні.

IV. Документи, що використовуються в фінансово-господарській діяльності неприбуткової організації, поділяються на:

- а) документи внутрішнього формування;
- б) документи зовнішнього формування;
- в) облікові документи;
- г) розрахункові (розрахунково-платіжні) відомості, в тому числі на машинних носіях;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

V. Придбання легкового чи вантажного автомобіля для неприбуткової організації супроводжується державною реєстрацією. Неприбуткова організація повинна в десятиденний термін за-реєструватися в ДАІ як власник транспорту після придбання його на підставі таких документів:

- а) заяву власника транспортного засобу;
- б) статуту неприбуткової організації;
- в) договору купівлі-продажу;
- г) договору міни;
- д) технічного паспорта;
- е) свідоцтва про реєстрацію ДАІ з відміткою про зняття з обліку;
- є) документів про наявність місця для зберігання автомобіля та стоянки;
- ж) довідки-рахунка продавця або довідки державної митної служби;
- з) розрахункових документів, що засвідчують сплату обов’язкових платежів, податків та зборів;
- и) правильні відповіді “а” – “д”;
- і) усі відповіді правильні.

Література [2; 5; 7; 11; 12; 17; 21; 25; 29; 39]

Тема 5. Операції з основними засобами

1. Види основних засобів.
2. Групи основних засобів.
3. Інвентаризація основних засобів.
4. Придбання основних засобів: відображення в бухгалтерській документації.
5. Операції з необоротними активами.
6. Створення основних засобів власними силами: відображення в бухгалтерській документації.
7. Безоплатне отримання основних засобів: відображення в бухгалтерській документації.
8. Документування та облік основних засобів.

Питання для самоконтролю

1. Що таке основні засоби?
2. Охарактеризуйте особливості здійснення операцій з основними засобами в НПО.
3. Типові форми облікової документації в НПО.
4. Випадки використання акта приймання-передавання основних засобів.
5. Які групи основних засобів в НПО ви знаєте?
6. Яким чином здійснюється відображення в бухгалтерській документації придбання основних засобів для НПО?
7. Створення основних засобів власними силами. Яким чином це висвітлюється в бухгалтерській документації НПО?
8. Яким чином відображається в бухгалтерській документації безоплатне отримання основних засобів?
9. Що таке обмін подібними об'єктами основних засобів в НПО?
10. Яким чином здійснюється обмін неподібними об'єктами основних засобів у НПО?
11. Висвітліть систему нарахування та сплати комунального податку в НПО.
12. Яким чином здійснюється переоцінка основних засобів.

Теми рефератів

1. Операції з основними засобами в НПО.
2. Документування та облік основних засобів у НПО.
3. Нарахування та сплата комунального податку в НПО.

4. Випадки використання акта приймання-передавання основних засобів в НПО.
5. Здійснення операцій з необоротними активами в НПО.

Тестові завдання

I. До основних засобів неприбуткових організацій належать:

- а) земельні ділянки;
- б) капітальні витрати на поліпшення земель;
- в) машини та обладнання, транспортні засоби;
- г) інструменти, прилади, інвентар (меблі);
- д) робоча і продуктивна худоба;
- е) багаторічні насадження;
- є) правильні відповіді “а” – “г”;
- ж) усі відповіді правильні.

II. Інвентаризація основних засобів громадської організації є обов’язковою:

- а) перед складанням річної фінансової звітності, окрім майна, цінностей, коштів і зобов’язань, інвентаризація яких проводилася не раніше 1 жовтня звітного року;
- б) при зміні матеріально відповідальних осіб;
- в) при встановленні факту крадіжок або зловживань;
- г) за приписом судово-слідчих органів;
- д) у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха;
- е) у разі ліквідації організації;
- є) правильні відповіді “а” – “в”;
- ж) правильні відповіді “г” – “е”;
- з) усі відповіді правильні.

III. Інвентаризація будівель, споруд та інших нерухомих об’єктів неприбуткових організацій здійснюється:

- а) раз на рік;
- б) раз на два роки;
- в) раз на три роки;
- г) раз на чотири роки;
- д) раз на п’ять років;
- е) залежно від обставин.

IV. Інвентаризація бібліотечних фондів неприбуткових організацій здійснюється:

- а) раз на рік;
- б) раз на два роки;

- в) раз на три роки;
- г) раз на чотири роки;
- д) раз на п'ять років;
- е) залежно від обставин.

V. Облік операцій з фінансової оренди у орендодавця для неприбуткової організації має такий зміст:

- а) одержання об'єктів основних засобів у фінансову оренду;
- б) нарахування орендного платежу до одержання в частині погашення вартості об'єкта оренди;
- в) нарахування винагороди за здані у фінансову оренду необоротні активи;
- г) відображення залишкової вартості об'єкта після закінчення терміну фінансової оренди;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

Література [2; 5; 15; 17; 21; 26; 29; 36–38]

Тема 6. Операції з нематеріальними активами

1. Поняття нематеріальних активів.
2. Облік операцій з нематеріальними активами.
3. Безоплатне передавання основних засобів.
4. Приймання та передавання нематеріальних активів.
5. Оренда нематеріальних активів.
6. Оперативна оренда основних засобів.
7. Фінансова оренда основних засобів.
8. Амортизація нематеріальних активів.

Питання для самоконтролю

1. Яким чином здійснюється амортизація основних засобів в НПО?
2. Охарактеризуйте основні методи нарахування амортизації.
3. Що таке реалізація основних засобів в НПО?
4. Яким чином здійснюється безоплатне передавання основних засобів в НПО?
5. Дайте визначення поняття “оперативна оренда основних засобів”.

6. Розкрийте сутність фінансової оренди основних засобів в НПО.
7. Наведіть випадки обов'язкової інвентаризації основних засобів.
8. Визначіть групи нематеріальних активів в НПО.
9. Розкрийте випадки оформлення актів приймання-передавання нематеріальних активів.
10. Яким чином здійснюється амортизація нематеріальних активів?

Теми рефератів

1. Облік операцій з підзвітними особами в НПО.
2. Система приймання та передавання нематеріальних активів у НПО.
3. Особливості здійснення операцій з нематеріальними активами в НПО.
4. Оренда нематеріальних активів у НПО.
5. Випадки оформлення актів приймання-передавання нематеріальних активів.

Тестові завдання

І. Первинний облік нематеріальних активів неприбуткових організацій проводиться з використанням типових форм основних засобів, затверджених наказом Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 р. Одницею обліку нематеріальних активів є об'єкт. Первинний облік нематеріальних активів ведеться за такими групами:

- а) права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо);
- б) права користування майном (право користування земельною ділянкою, будівлею, право на оренду приміщень тощо);
- в) права на знаки для товарів і послуг (товарні знаки, торгові марки, фірмові знаки тощо);
- г) права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові знаки, сорт рослин, ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо);

- д) авторські та суміжні з ними права (право на літературу та музичні твори, програми для ЕОМ, бази даних тощо);
- е) гудвіл;
- є) інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо);
- ж) правильні відповіді “а” — “в”;
- з) усі відповіді правильні.

II. Первинний облік нематеріальних активів неприбуткових організацій включає:

- а) аналітичний облік;
- б) синтетичний облік;
- в) бухгалтерський облік;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Акт приймання-передачі нематеріального активу неприбуткових організацій заповнюється у таких випадках:

- а) для оформлення зарахування до складу нематеріальних активів окремих об'єктів;
- б) для введення в експлуатацію окремих об'єктів нематеріальних активів, крім визначених законодавством випадків;
- в) для оформлення внутрішнього переміщення нематеріальних активів;
- г) для оформлення передачі об'єктів нематеріальних активів іншому підприємству (організації);
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Надання неприбутковою організацією-орендодавцем об'єктів нематеріальних активів в оренду супроводжується виконанням таких процедур:

- а) оформлюється орендна угода;
- б) наказом (розпорядженням) керівництва неприбуткової організації — орендодавця формується комісія з прийому-пе-

- редачі нематеріальних активів у операційну (фінансову) оренду;
- в) оформлюється акт приймання-передачі нематеріальних активів у операційну (фінансову) оренду;
 - г) неприбуткова організація-орендодавець передає орендареві копію інвентарної картки об'єкта нематеріальних активів;
 - д) у бухгалтерію неприбуткової організації-орендодавця інвентарні картки наданих в оренду об'єктів нематеріальних активів переміщуються у картотеці нематеріальних активів в окремий розділ, групуючи їх у розрізі;
 - е) правильні відповіді “а” – “в”;
 - е) правильні відповіді “а”, “б”, “г”;
 - ж) усі відповіді правильні.

V. Одержання неприбутковою організацією-орендарем об'єкта нематеріальних активів в операційну (фінансову) оренду супроводжується виконанням таких операцій:

- а) оформлюється орендна угода;
- б) у бухгалтерії неприбуткової організації-орендаря на ім'я матеріально-відповідальної особи, якій доручається отримання об'єктів нематеріальних активів, виписується довіреність;
- в) в організаціях-орендодавця та неприбуткової організації згідно з наказами формується комісія з приймання-передачі об'єкта в операційну (фінансову) оренду з включенням до її складу матеріально-відповідальних осіб від орендодавця та орендаря;
- г) оформлюється акт приймання-передачі нематеріального активу у двох примірниках;
- д) орендодавець надає неприбутковій організації-орендарю копію інвентарної картки з обліку нематеріальних активів;
- е) правильні відповіді “а” – “в”;
- е) правильні відповіді “а” – “г”;
- ж) усі відповіді правильні.

Література [2; 17; 21; 26; 29; 36–39]

Тема 7. Операції з грошовими коштами

1. Операції з грошовими коштами в національній валюті.
2. Підприємницькі операції НПО з грошовими коштами.
3. Непідприємницькі операції НПО з грошовими коштами.

4. Операції в іноземній валюті.
5. Касові операції.
6. Розрахунки готівкою з підприємствами та фізичними особами.
7. Видача готівки НПО під звіт.
8. Операції з працівниками та підзвітними особами.
9. Фінансові інвестиції НПО.
10. Відрядження осіб: правила виплат та відшкодувань.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте процедуру відкриття рахунка НПО в установі банку.
2. Назвіть види та вкажіть призначення рахунків в установі банку.
3. Покажіть порядок обслуговування банком НПО.
4. Які непідприємницькі операції НПО з грошовими коштами ви знаєте?
5. Висвітліть підприємницькі операції НПО з грошовими коштами.
6. Яким чином здійснюється облік операцій в іноземній валюті в НПО?
7. Назвіть основні види документів касових операцій в НПО.
8. Розкрийте механізми розрахунків готівкою з підприємствами та фізичними особами.
9. Облік касових операцій. Яким чином він здійснюється?
10. Що таке облік запасів в НПО?
11. Яким чином здійснюється облік розрахунків з працівниками НПО?
12. Розкрийте механізм проведення операції розрахунків з працівниками НПО.

Теми рефератів

1. Особливості здійснення операцій з грошовими коштами в неприбуткових організаціях.
2. Принципи документування операцій з грошовими коштами.
3. Підприємницькі та непідприємницькі операції в НПО.
4. Нарахування та відрахування з заробітної плати в НПО.
5. Використання коштів, отриманих за договорами про гранти.

Тестові завдання

I. Порядок відкриття неприбутковою організацією рахунків у національній валюті регулюється Інструкцією “Про порядок відкриття та використання рахунків в національній та іноземній валюті”, затвердженою 18 грудня 1998 р.:

- а) постановою Кабінету Міністрів України;
- б) постановою Національного банку України;
- в) указом Президента України;
- г) законом Верховної Ради України.

II. Види грошових рахунків, які можуть відкривати неприбуткові організації в національній валюті, бувають:

- а) поточними;
- б) бюджетними;
- в) кредитними;
- г) депозитними;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “а” – “в”;
- є) правильні відповіді “а” і “в”;
- ж) правильні відповіді “а” і “г”;
- з) усі відповіді правильні.

III. При поточному грошовому рахунку дозволяється:

- а) зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів банківських операцій;
- б) зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів банківських операцій для бюджетних організацій, надходження бюджетної компенсації для всіх видів неприбуткових організацій;
- в) отримання кредитних ресурсів та їх використання;
- г) проводити операції з депозитним договором (крім розрахункових операцій та видачі готівки);
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) правильні відповіді “б” і “в”;
- ж) усі відповіді правильні.

IV. До елементів основної статутної діяльності неприбуткової організації можна віднести отримання додаткового джерела її фінансування від:

- а) пасивних доходів від розміщення вільних коштів на депозитних рахунках та в банках;
- б) грошових надходжень, пов'язаних з операціями основної статутної діяльності неприбуткової організації (реалізацією, кредитними ресурсами);
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. До підприємницьких операцій іншої статутної діяльності неприбуткової організації належать:

- а) грошові надходження від покупців за реалізовані запаси, оборотні активи, надані послуги;
- б) надходження орендної платні від орендодавців;
- в) здійснення торговельних операцій;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) усі відповіді правильні.

VI. Операції в іноземній валюті, які може здійснювати неприбуткова організація, включають:

- а) продаж отриманої іноземної валюти з метою використання цільових коштів;
- б) купівлю іноземної валюти для здійснення операцій, передбачених статутною діяльністю неприбуткової організації (придбання обладнання, відрядження за межі України);
- в) обидві відповіді правильні.

Література [2; 3; 10; 17; 26; 27; 30; 31; 37; 38]

Тема 8. Формування доходів та облік витрат неприбуткових організацій

1. Види господарських операцій.
2. Документування гуманітарної допомоги.
3. Доходи від благодійних внесків, гуманітарної допомоги, цільового фінансування, операційної діяльності.
4. Пасивні доходи НПО.
5. Облік доходів майбутніх періодів НПО.
6. Облік витрат НПО.
7. Звітування про використання коштів.
8. Принципи звітності про використання коштів НПО.

Питання для самоконтролю

1. Особливості обліку операцій з гуманітарною допомогою.
2. Доходи від цільового фінансування в НПО.
3. Яким чином здійснюється облік пасивних доходів НПО?
4. Охарактеризуйте систему обліку витрат в НПО.
5. Порядок складання звіту про використання коштів в НПО.
6. Що таке дохід від цільового фінансування в НПО?
7. Структура доходів від благодійних внесків у НПО.
8. Яким чином здійснюється облік доходів майбутніх періодів НПО?
9. Розкрийте систему обліку формування доходів НПО за видами діяльності.
10. Види та форми гуманітарної допомоги.
11. Які ви знаєте правила отримання та використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти?
12. Хто може бути отримувачем гуманітарної допомоги?

Теми рефератів

1. Особливості формування доходів НПО.
2. Статті видатків НПО.
3. Особливості формування доходів від благодійних внесків та гуманітарної допомоги в НПО.
4. Особливості формування доходів від цільового фінансування та операційної діяльності в НПО.
5. Документування гуманітарної допомоги.
6. Облік витрат в НПО.

Тестові завдання

I. До пасивних доходів неприбуткових організацій належать:

- а) відсотки — платня за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані організації;
- б) роялті — платежі за використання нематеріальних активів організаціями (патентів, авторського права, програмних продуктів тощо);
- в) дивіденди — частина чистого прибутку підприємства, інвестованого неприбутковою організацією, яка належить неприбутковій організації;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;

- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

II. При порядку визнання пасивних доходів неприбуткової організації відсотки:

- а) визнаються в тому звітному періоді, до якого вони належать, спираючись на базу їх нарахування та термін користування відповідними активами;
- б) визнаються за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди;
- в) визнаються доходами в період прийняття рішення про їх виплату;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

III. Облік витрат неприбуткових організацій включає:

- а) первинний облік;
- б) аналітичний і синтетичний облік;
- в) адміністративний облік;
- г) виробничний облік;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) правильні відповіді “в” і “г”;
- ж) правильні відповіді “б” і “г”;
- з) усі відповіді правильні.

IV. Аналітичний і синтетичний облік витрат охоплює:

- а) облік адміністративних витрат неприбуткової організації;
- б) облік прямих і загальних виробничих витрат неприбуткової організації;
- в) облік інших операційних витрат неприбуткової організації;
- г) адміністративний і виробничий облік витрат неприбуткової організації;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) правильні відповіді “в” і “г”;
- ж) правильні відповіді “б” і “г”;
- з) усі відповіді правильні.

V. До переліку адміністративних витрат неприбуткової організації належать:

- а) нарахування зарплати управлінському персоналу;
- б) нарахування обов'язкових зборів з соціального страхування на зарплату управлінському персоналу;
- в) витрати за отримані комунальні послуги, оренду приміщення, страхування майна, ремонт основних засобів;
- г) витрати на проведення зборів, представницькі витрати, інші організаційні витрати;
- д) ремонт основних засобів загальнопромислового призначення;
- е) винагорода за професійні послуги (аудиторські, юридичні), надані іншим юридичним особам;
- є) амортизація необоротних активів загальногосподарського призначення;
- ж) витрати на службові відрядження управлінського персоналу;
- з) нараховані обов'язкові бюджетні податки, збори, платежі;
- и) плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банку;
- і) правильні відповіді “а” – “в”;
- ї) правильні відповіді “а” і “г”;
- к) усі відповіді правильні.

Література [2; 3; 10; 17; 26; 27; 30–32; 40]

Тема 9. Аналіз фінансово-господарської діяльності громадських (козацьких) організацій

1. Поняття “фінансовий аналіз”. Основні види фінансового аналізу.
2. Мета фінансового аналізу.
3. Фінансовий аналіз у системі управління фінансами громадської (козацької) організації.
4. Оцінка фінансової стійкості організації.
5. Оцінка ефективності та аналіз рентабельності організації.
6. Узагальнюючі оцінки фінансово-господарської діяльності організації.
7. Аналіз фінансових результатів та ефективності фінансово-господарської діяльності організації.

8. Особливості здійснення фінансового аналізу.

Питання для самоконтролю

1. Дати визначення поняття “фінансовий аналіз”.
2. Які основні види фінансового аналізу ви знаєте?
3. Назвіть методи фінансового аналізу та розкрийте їхню сутність.
4. Здійсніть аналіз ліквідності та платоспроможності неприбуткової організації.
5. Яким чином здійснюється оцінка фінансової стійкості неприбуткової організації?
6. Дати характеристику усіх форм фінансової звітності.
7. Які методи застосовують для аналізу фінансових звітів? В чому їх особливості?
8. Висвітліть особливості здійснення фінансового аналізу неприбуткової організації.
9. Методика розрахунку платоспроможності громадської (козацької) організації.

Теми рефератів

1. Аналіз фінансового становища громадської (козацької) організації.
2. Аналіз господарської діяльності громадської (козацької) організації.
3. Методичні основи аналізу фінансових звітів неприбуткової організації.
4. Фінансовий аналіз у системі управління фінансами громадської (козацької) організації.
5. Аналіз ліквідності та платоспроможності неприбуткової організації.

Тестові завдання

I. Фінансовий аналіз у системі управління громадськими (козацькими) організаціями спирається на:

- а) внутрішній фінансовий аналіз;
- б) зовнішній фінансовий аналіз;
- в) горизонтальний або часовий аналіз;
- г) порівняльний аналіз;
- д) вертикальний, або структурний аналіз;

- е) аналіз відносних показників;
- є) трендовий аналіз;
- ж) правильні відповіді “а” — “в”;
- з) правильні відповіді “а”, “б”, “г”, “д”;
- е) усі відповіді правильні.

II. Внутрішній фінансовий аналіз в неприбутковій організації полягає в тому, що:

- а) ґрунтується як на фінансовій звітності, що оприлюднюється, так і на первинній бухгалтерській документації, яка дає можливість отримати досить точні оцінки фінансового становища організації;
- б) здійснюється, коли потрібно визначити надійність партнера по бізнесу, ринкову позицію фірми-конкурента, стійкість організації, за посередництвом якої проводиться фінансова операція, кредитний рейтинг емітента, в цінні папери якого передбачено вкласти кошти організації;
- в) здійснюється порівняння даних фінансової звітності та основних фінансових показників за останній звітний період із даними за попередні періоди;
- г) дає змогу визначити структуру активів і пасивів організації, доходів і витрат, а в разі поєднання з горизонтальним аналізом — виявити позитивні або негативні зміни в складі майна чи структурі ресурсів організації, а також структурі доходів і витрат за визначений період часу;
- д) порівнюються абсолютні та відносні фінансові показники окремих підрозділів організації з аналогічними показниками інших підрозділів, або показників однієї громадської організації з іншими подібними організаціями;
- е) спрямований на виявлення впливу окремих чинників на результуючий показник за допомогою детермінованих або схоластичних методів;
- є) розраховує певні групи фінансових коефіцієнтів, які дають змогу зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового становища організації та ефективності її фінансово-господарської діяльності;
- ж) призначений не для аналізу поточного фінансового становища організації, а для прогнозу її основних фінансових показників на основі обчислених за минулі звітні періоди.

III. Зовнішній фінансовий аналіз у неприбутковій організації полягає в тому, що:

- а) ґрунтується як на фінансовій звітності, що оприлюднюється, так і на первинній бухгалтерській документації, яка дає можливість отримати досить точні оцінки фінансового становища організації;
- б) здійснюється, коли потрібно визначити надійність партнера по бізнесу, ринкову позицію фірми-конкурента, стійкість організації, за посередництвом якої проводиться фінансова операція, кредитний рейтинг емітента, в цінні папери якого передбачено вкласти кошти організації;
- в) здійснюється порівняння даних фінансової звітності та основних фінансових показників за останній звітний період із даними за попередні періоди;
- г) дає змогу визначити структуру активів та пасивів організації, доходів і витрат, а в разі поєднання з горизонтальним аналізом — виявити позитивні або негативні зміни в складі майна чи структурі ресурсів організації, а також структурі доходів і витрат за визначений період часу;
- д) порівнюються абсолютні та відносні фінансові показники окремих підрозділів організації з аналогічними показниками інших підрозділів, або показників однієї громадської організації з іншими подібними організаціями;
- е) спрямований на виявлення впливу окремих чинників на результуючий показник за допомогою детермінованих або схоластичних методів;
- є) розраховує певні групи фінансових коефіцієнтів, які дають змогу зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового становища організації та ефективності її фінансово-господарської діяльності;
- ж) призначений не для аналізу поточного фінансового становища організації, а для прогнозу її основних фінансових показників на основі обчислених за минулі звітні періоди.

IV. Порівняльний фінансовий аналіз у неприбутковій організації полягає в тому, що:

- а) ґрунтується як на фінансовій звітності, що оприлюднюється, так і на первинній бухгалтерській документації, яка дає можливість отримати досить точні оцінки фінансового становища організації;

- б) здійснюється, коли потрібно визначити надійність партнера по бізнесу, ринкову позицію фірми-конкурента, стійкість організації, за посередництвом якої проводиться фінансова операція, кредитний рейтинг емітента, в цінні папери якого передбачено вкласти кошти організації;
- в) здійснюється порівняння даних фінансової звітності та основних фінансових показників за останній звітний період із даними за попередні періоди;
- г) дає змогу визначити структуру активів і пасивів організації, доходів і витрат, а в разі поєднання з горизонтальним аналізом — виявити позитивні, або негативні зміни в складі майна чи структурі ресурсів організації, а також структурі доходів і витрат за визначений період часу;
- д) порівнюються абсолютні та відносні фінансові показники окремих підрозділів організації з аналогічними показниками інших підрозділів, або показників однієї громадської організації з іншими подібними організаціями;
- е) спрямований на виявлення впливу окремих чинників на результуючий показник за допомогою детермінованих або схоластичних методів;
- є) розраховує певні групи фінансових коефіцієнтів, які дають змогу зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового становища організації та ефективності її фінансово-господарської діяльності;
- ж) призначений не для аналізу поточного фінансового становища організації, а для прогнозу її основних фінансових показників на основі обчислених за минулі звітні періоди.

V. Аналіз фінансових ресурсів неприбуткових організацій починають із визначення основних показників власних ресурсів. При аналізі зобов'язань організації визначають строки та обсяги:

- а) довго- та короткострокових зобов'язань;
- б) зобов'язань фінансового та нефінансового характеру (тобто процентних та безпроцентних);
- в) банківських і комерційних кредитів;
- г) позик у вигляді цінних паперів;
- д) заборгованостей перед постачальником та покупцями;
- е) заборгованостей перед бюджетом, позабюджетними фондами, працівниками підприємства тощо;
- є) правильні відповіді “а” і “б”;

- ж) правильні відповіді “а” і “в”;
- з) правильні відповіді “б” і “в”;
- и) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

VI. Знайдіть неправильні відповіді. Під час здійснення узагальнюючої оцінки фінансово-господарської діяльності громадської (козацької) організації не враховуються:

- а) фінансове становище громадської (козацької) організації;
- б) аналіз фінансових результатів та ефективності фінансово-господарської діяльності організації;
- в) наявність в організації передумов для отримання кредиту та спроможність повернути його;
- г) аналіз доходів і витрат громадських (козацьких) організацій.

Література [9; 13; 18; 19; 22; 24; 28]

Тема 10. Фінансове прогнозування в громадських (козацьких) організаціях

1. Сутність прогнозування.
2. Види прогнозування.
3. Основи теорії прогнозування. Наукові основи розробки концепції прогнозування.
4. Функції прогнозування.
5. Цілі та завдання фінансового прогнозування.
6. Методи фінансового прогнозування.
7. Особливості фінансового прогнозування в громадських (козацьких) організаціях.
8. Прогнозування перспективного фінансового плану громадської (козацької) організації.

Питання для самоконтролю

1. Дати визначення поняття “прогнозування”.
2. Які основні види прогнозування ви знаєте?
3. Проаналізуйте головні теорії прогнозування.
4. Функції прогнозування.
5. Сутність та призначення фінансового прогнозу.
6. Взаємозв’язок гіпотези, прогнозу та плану.

7. Методи прогнозування фінансової діяльності неприбуткової організації та дайте характеристику цих методів.
8. Мета прогнозування фінансової діяльності громадської організації.
9. Завдання фінансового прогнозування в громадських (козацьких) організаціях.
10. Спрогнозуйте стратегічне фінансове планування в громадській (козацькій) організації.

Теми рефератів

1. Фінансове прогнозування в громадських (козацьких) організаціях.
2. Наукові основи розробки концепції прогнозування фінансової діяльності неприбуткових організацій.
3. Фінансове прогнозування в громадських організаціях та на комерційних підприємствах: порівняльна характеристика.
4. Особливості фінансового прогнозування в громадських (козацьких) організаціях.
5. Методи фінансового прогнозування в громадських (козацьких) організаціях.

Тестові завдання

I. Економічне прогнозування діяльності громадських (козацьких) організацій – це:

- а) науково-обгрунтоване судження про можливі економічні зміни в майбутньому, про альтернативні шляхи і терміни їх здійснення;
- б) процес розробки економічних прогнозів, заснований на наукових методах пізнання економічних явищ і використання всієї сукупності методів, засобів і способів економічної прогностики;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Прогнозування фінансової діяльності громадської (козацької) організації базується, насамперед:

- а) на фінансовій інформації попередніх років з урахуванням планів організації на наступний період;

- б) на досягненні поставленої керівництвом організації мети щодо заданого доходу при планових витратах або при беззбитковому рівні роботи;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. Процес прогнозування фінансової діяльності громадських (козацьких) організацій включає:

- а) ресурси (трудові, фінансові, матеріальні);
- б) економічну ситуацію, що допоможе виявити проблеми, з якими зіткнеться організація у майбутньому;
- в) економічну політику як фундамент для розв'язання проблем у майбутньому;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Прогнозування доходів громадських (козацьких) організацій із застосуванням економетричних моделей – це перманентний комплексний процес, який поєднує у собі побудову моделей та їх використання для прогнозних розрахунків. Згідно з цим до процедури прогнозування входять:

- а) визначення загальної структури економетричної моделі;
- б) попередній аналіз причинних зв'язків доходів з економічними чинниками;
- в) формування масиву статистичної інформації;
- г) знаходження регресивних залежностей (побудова регресійних моделей);
- д) оцінка адекватності моделей, їх економічна інтерпретація і практичне використання;
- е) правильні відповіді “а” – “в”;
- є) правильні відповіді “г” і “д”;
- ж) правильні відповіді “а”, “б”, “д”;
- з) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

V. Результатом прогнозування перспективного фінансового планування громадської організації є розробка таких документів:

- а) прогноз звіту про прибутки та збитки;
- б) прогноз руху грошових коштів;

- в) прогноз балансу активів та пасивів;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [9; 13; 18; 19; 22; 24; 28]

Тема 11. Фінансове планування в громадських (козацьких) організаціях

1. Поняття “фінансове планування”.
2. Місце фінансового планування в сучасній ринковій економіці.
3. Особливості фінансового планування в громадських (козацьких) організаціях.
4. Фінансове планування на підприємстві та в громадській організації: зміст і завдання.
5. Оперативне фінансове планування в організації.
6. Поточне фінансове планування.
7. Стратегічне фінансове планування в неприбуткових організаціях.
8. Бюджетування в системі фінансового планування.
9. Операційний бюджет громадської (козацької) організації.
10. Фінансовий план громадської (козацької) організації.

Питання для самоконтролю

1. Дати визначення поняття “фінансове” планування.
2. Зміст фінансового планування.
3. Основні завдання фінансового планування.
4. Які основні принципи фінансового планування ви знаєте?
5. Охарактеризуйте головні методи фінансового планування.
6. Що таке оперативне фінансове планування?
7. Порядок розробки фінансового плану громадської (козацької) організації.
8. Назвіть головні складові фінансового плану.
9. Яка існує різниця між фінансовим планом та бюджетом неприбуткової організації?
10. Сутність бюджетування в системі фінансового планування неприбуткової організації.

Теми рефератів

1. Фінансове планування в громадських (козацьких) організаціях.
2. Зміст та завдання фінансового планування в неприбуткових організаціях.
3. Оперативне фінансове планування в неприбуткових організаціях.
4. Стратегічне фінансове планування в неприбуткових організаціях.
5. Порядок розробки фінансового плану в неприбуткових організаціях.

Тестові завдання

I. Фінансове планування – це:

- а) розробка системи фінансових планів, що полягає у визначенні фінансових цілей, встановленні ступеня їх відповідності поточному фінансовому становищу підприємства та формулюванні послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей;
- б) розробка документа, який розкриває спосіб досягнення фінансових цілей підприємства та узгоджує доходи з витратами;
- в) створення фінансових звітів, які в концентрованій формі розкривають сутність діяльності новоствореної організації або запропонованого нового напрямку діяльності існуючої організації та відображують ключові показники, що обґрунтовують доцільність того чи іншого варіанта фінансування громадських організацій;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Метою поточного фінансового планування громадських організацій є формування шляхів досягнення конкретних фінансових цілей за окремим видом діяльності або організацією в цілому в коротко- та середньостроковому періоді. Поточне фінансове планування ґрунтується на:

- а) балансовому методі;
- б) розрахунково-аналітичному методі;
- в) економіко-аналітичній моделі;
- г) правильні відповіді “а” і “в”;
- д) усі відповіді правильні.

III. Балансовий метод у поточному фінансовому плануванні неприбуткової організації базується:

- а) на забезпеченні відповідності між фінансовими ресурсами організації та існуючою потребою в них з метою координації пропорцій економічного зростання організації;
- б) на використанні для розрахунку планових фінансових показників, зокрема витрат на виробництво і реалізацію продукції та прогнозної фінансової звітності норм витрат різних видів ресурсів (сировини, матеріалів, палива тощо) на одиницю продукції за такими нормами та нормативами:
 - нормами і нормативами витрат запасів сировини, матеріалів, палива та електроенергії;
 - нормативами ефективності виробництва громадською організацією (фондо- і ресурсовіддача, продуктивність праці тощо);
 - фінансовими нормами і нормативами (норми амортизації, нормативи витрат на ремонт основних засобів, на управління виробництвом);
 - нормами і нормативами витрат праці та заробітної платні;
- в) на розрахунку планових значень фінансових показників на основі їх значень за попередні та звітні періоди. У результаті аналізу даних фінансової звітності та значень показників за попередні періоди визначають так звані базові значення показників, які беруться за основу при розрахунку планових значень;
- г) на відображенні взаємозв'язку між найважливішими параметрами та показниками виробничого процесу, що дає можливість, враховуючи значну кількість параметрів побудувати алгоритм досягнення оптимальних значень планових показників, не виходячи за межі значень вихідних параметрів;
- д) на оцінці очікуваних фінансових результатів і фінансового становища організації наприкінці планового періоду за показниками операційного балансу та прогнозної фінансової звітності, у результаті чого можна визначити загальне фі-

нансове становище та фінансові результати, які будуть досягнуті у майбутньому.

IV. Нормативний метод у поточному фінансовому плануванні неприбуткової організації базується:

- а) на забезпеченні відповідності між фінансовими ресурсами організації та існуючою потребою в них з метою координації пропорцій економічного зростання організації;
- б) на використанні для розрахунку планових фінансових показників, зокрема витрат на виробництво і реалізацію продукції та прогнозної фінансової звітності норм витрат різних видів ресурсів (сировини, матеріалів, палива тощо) на одиницю продукції за такими нормами та нормативами:
 - нормами і нормативами витрат запасів сировини, матеріалів, палива та електроенергії;
 - нормативами ефективності виробництва громадською організацією (фондо- і ресурсовіддача, продуктивність праці тощо);
 - фінансовими нормами і нормативами (норми амортизації, нормативи витрат на ремонт основних засобів, на управління виробництвом);
 - нормами і нормативами витрат праці та заробітної платні;
- в) на розрахунку планових значень фінансових показників на основі їх значень за попередні та звітні періоди. У результаті аналізу даних фінансової звітності та значень показників за попередні періоди визначають так звані базові значення показників, які беруться за основу при розрахунку планових значень;
- г) на відображенні взаємозв'язку між найважливішими параметрами та показниками виробничого процесу, що дає можливість, враховуючи значну кількість параметрів побудувати алгоритм досягнення оптимальних значень планових показників, не виходячи за межі значень вихідних параметрів;
- д) на оцінці очікуваних фінансових результатів і фінансового становища організації наприкінці планового періоду за показниками операційного балансу та прогнозної фінансової звітності, у результаті чого можна визначити загальне фінансове становище та фінансові результати, які будуть досягнуті у майбутньому.

V. Розрахунково-аналітичний метод у поточному фінансовому плануванні неприбуткової організації базується:

- а) на забезпеченні відповідності між фінансовими ресурсами організації та існуючою потребою в них з метою координації пропорцій економічного зростання організації;
- б) на використанні для розрахунку планових фінансових показників, зокрема витрат на виробництво і реалізацію продукції та прогнозної фінансової звітності норм витрат різних видів ресурсів (сировини, матеріалів, палива тощо) на одиницю продукції за такими нормами та нормативами:
 - нормами і нормативами витрат запасів сировини, матеріалів, палива та електроенергії;
 - нормативами ефективності виробництва громадською організацією (фондо- і ресурсовіддача, продуктивність праці тощо);
 - фінансовими нормами і нормативами (норми амортизації, нормативи витрат на ремонт основних засобів, на управління виробництвом);
 - нормами і нормативами витрат праці та заробітної платні;
- в) на розрахунку планових значень фінансових показників на основі їх значень за попередні та звітні періоди. У результаті аналізу даних фінансової звітності та значень показників за попередні періоди визначають так звані базові значення показників, які беруться за основу при розрахунку планових значень;
- г) на відображенні взаємозв'язку між найважливішими параметрами та показниками виробничого процесу, що дає можливість, враховуючи значну кількість параметрів побудувати алгоритм досягнення оптимальних значень планових показників, не виходячи за межі значень вихідних параметрів;
- д) на оцінці очікуваних фінансових результатів і фінансового становища організації наприкінці планового періоду за показниками операційного балансу та прогнозної фінансової звітності, у результаті чого можна визначити загальне фінансове становище та фінансові результати, які будуть досягнуті у майбутньому.

VI. Стратегічне фінансове планування в діяльності громадських (козацьких) організацій включає такі моделі:

- а) що ґрунтуються на системі алгебраїчних рівнянь;

- б) що потребують застосування методів лінійного програмування;
- в) економетричні;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

VII. Моделі, що ґрунтуються на системі алгебраїчних рівнянь є найпростішими з погляду використовуваного в них математичного апарату. Послідовність розрахунків, які передують обчисленню основних фінансових показників, передбачає:

- а) прогноз темпів зростання обсягів виробництва та реалізації товарів і послуг неприбутковими організаціями в окремий часовий період;
- б) визначення відповідних до обсягу виробництва структури й обсягу витрат сум операційного та балансового прибутку;
- в) оцінку потреб у додатковому фінансуванні на основі прогнозів про очікувані у майбутньому рівні доходів, витрати на утримання громадських (козацьких) організацій;
- г) визначення залежності між обсягами виробництва та необхідними для забезпечення цього виробництва фінансовими ресурсами;
- д) забезпечення рівності джерел надходження коштів та напрямів їх використання;
- е) визначення структури фінансових ресурсів організації з урахуванням прогнозних обсягів доходів та видатків;
- є) правильні відповіді “а” і “б”;
- ж) правильні відповіді “а” — “в”;
- з) правильні відповіді “б” — “г”;
- и) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

Література [9; 13; 18; 19; 22; 24; 28]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про благодійництво та благодійні організації” // ВВР України. – 1997. – № 46. – Ст.307.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 № 996-ХІУ // ВВР України. – 1999. – № 40. – Ст. 365.
3. Закон України “Про гуманітарну допомогу” від 22.10.99 № 1192-ХІУ-ВР // ВВР України. – 1999. – № 51. – Ст. 451.
4. Закон України “Про об’єднання громадян” // ВВР України, 1992. – № 34. – Ст. 504.
5. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97 № 283/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 4. – Ст. 28.
6. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” // ВВР України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
7. Законодавча і нормативна база для створення і діяльності неприбуткових організацій в Україні / О. І. Сидоренко (упоряд.). – К.: Центр інновацій та розвитку, 2003. – 396 с.
8. Винников О. Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. – 176 с.
9. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. – К.: ЦНЛ, 2002. – 496 с.
10. Краплич Р. Залучення фінансування з місцевих джерел для неприбуткових організацій. – Рівне. – 2002. – 184 с.
11. Левицька С. О. Облік діяльності неприбуткових організацій. – Рівне. – 2003. – 259 с.
12. Левицька С. О. Облік та контроль діяльності неприбуткових організацій / Національний ун-т водного господарства та природокористування. – Рівне. – 2005. – 347 с.
13. Мізерна Г. П. Основи функціонування громадських неприбуткових організацій: Навч. посіб. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2006. – 172 с.
14. Налогообложение некоммерческих организаций: Сб. материалов. – К. – 2001. – 328 с.
15. Настільна книга неприбуткових організацій / А. Ткачук (ред.). – К.: Ін-т громадян. суспільства. – 2000. – 274 с.

16. *Осовська Г. В., Осовський О. А.* Менеджмент організацій. — К.: Кондор, 2007. — 676 с.
17. *Уніфікована система обліку і звітності неприбуткових (громадських) організацій / За ред. В Сопко, В. Пархоменко.* — К. — 2001. — 176 с.
18. *Шелудько В. М.* Фінансовий менеджмент: Підручник. — К.: Знання, 2006. — 439 с.

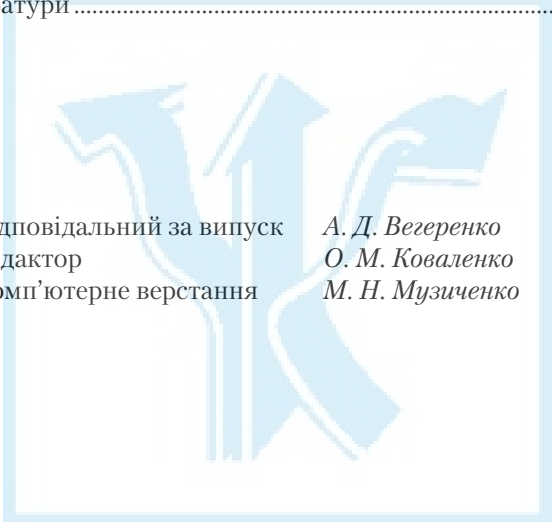
Додаткова

19. *Ареф'єва О. В.* Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посіб. — К.: 2004. — 94 с.
20. *Брайсон Джон М.* Стратегічне планування для державних і неприбуткових організацій / Пер. з англ. А. Кам'янець — Львів: Літопис, 2004. — 350 с.
21. *Винников О. Ю.* Оподаткування діяльності неприбуткових організацій в Україні. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. — 94 с.
22. *Данилюк М. О., Савич В. І.* Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2004. — 204 с.
23. *Дімітров Ю. Г.* Правове регулювання легалізації (офіційного визнання) неприбуткових організацій в Україні: Процес реєстрації громадської чи благодійної організації у запитаннях і відповідях. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. — 28 с.
24. *Друкер П. Ф.* Задачи менеджмента в XXI веке. — М.; СПб., 2000. — 270 с.
25. *Івченко О. М.* Перевірки органами контролю неприбуткових організацій: Унікальна методика запобігання перевіркам. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. — 100 с.
26. *Кірсанова Ю. В.* Бухгалтерський облік для неприбуткових організацій: Нові стандарти — нові можливості. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. — 116 с.
27. *Краплич Р.* Розвиток локальних ресурсів, або Вступ до соціального інвестування. — Рівне, 2003. — 128 с.
28. *Лейкі Беріт М.* Врядування неприбуткових організацій: Підзвітність та повноваження — головні принципи врядування / BoardSource; Ресурсний Центр розвитку громадських організацій “Гурт” / Пер. з англ. та упоряд. Василина Дибайло — К., 2003. — 54 с.

29. *Завальна Ж. В., Старинський М. В.* Фінансування неприбуткових організацій (на прикладі юридичних клінік). — Суми: ВТД “Унів. кн.”, 2005. — 100 с.
30. *Молявчик О.* Бухгалтер НДО має бути мобільним // Вісник. — 2003. — Трав.
31. *Молявчик О.* Депозит // Вісник. — 2003. — Груд.
32. *Молявчик О.* Роялті // Вісник. — 2003. — Верес.
33. *Місцеве самоврядування: Зб. нормат.-правових актів.* — Харків: Гриф, 2002. — 688 с.
34. *Національна програма відродження та розвитку Українського козацтва на 2002—2005 роки.* — К., 2001. — 8 с.
35. *Неприбуткові організації: Консультації, роз’яснення провідних спеціалістів податкових органів, нормативна база / А. Бабак (голов. ред.).* — Донецьк: Баланс-Клуб, 2005. — 112 с.
36. *Позняк О. В.* Функціонування фінансів неприбуткових організацій в умовах ринкових перетворень: Автореф. дис.... канд. екон. наук. / Нац. акад. держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2006. — 20 с.
37. *Салига С. Я.* Основи менеджменту. — К., 1994. — 234 с.
38. *Табачук Г. П., Турин В. Т., Другов О. О., Білик О. І., Галайко Н. Р.* Концепція співпраці неприбуткових організацій із фінансовими інституціями з метою оптимального використання коштів (на прикладі Української греко-католицької церкви) / Нац. банк України; Львів. банків. ін-т / Т. С. Смовженко (заг. ред.). — Львів: 2005. — 115 с.
39. *Чистякова Л.* Грамотна благодійність: поради благодійникам і набувачам благодійної допомоги // Перехрестя. — 2000. — № 6.
40. *Чистякова Л.* Квартальна звітність неприбуткових організацій // Перехрестя. — 2000. — № 3.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий менеджмент громадських (козацьких) організацій”	6
Список літератури	43

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. Н. Музиченко</i>

Зам. № ВКЦ-3647

Підп. до друку 16.04.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний .
Ум. друк. арк. 2,67. Обл.-вид. арк. 2,46. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*